

СЛОВО, ЩО СТОЇТЬ НА СТОРОЖІ НАЦІЇ

{ До 95-річчя з дня народження
і 10-ї річниці з дня смерті
П.А. Загребельного

*...Мені здається,
що я багато сказав
із того, що хотів
сказати у своєму
житті.*

*У своїх книжках я
досить відвертий.*

П. Загребельний

Павло Архипович Загребельний народився 25 серпня 1924р. в с. Солошине на Полтавщині.

Розповідь про малу батьківщину Павла Загребельного доводиться починати словами: «Було таке село...» БУЛО – оскільки на початку 1960-х, коли нижче від Кременчука перегачували Дніпро, щоб збудувати Дніпродзержинське водосховище, багато прирічних сіл затопили, і вони навіки пішли під воду, забравши з собою людські оселі, церкви й кладовища, школи, – мовби сама історія, давня й недавня, ішла на дно.

Колишня школа в с. Озера, де навчався П. Загребельний

Люди переселялися в новозбудовані хати на геометрично розкреслених вулицях за кілька кілометрів від віками обжитих місць, забираючи з собою назви рідних сіл. «Рідне село» Павла Загребельного, як уже сказано, залишилося на дні Дніпродзержинського водосховища, отож «батьківська хата» в новому Солошиному була лише батьківською, але не хатою його дитинства. Та, що в Старому селі, була іншою, «козацько-дворянською».

Батьківська хата

Щойно була закінчена десятирічка – налетіла війна, і вчорашній випускник, ще не маючи повних сімнадцяти років, пішов добровольцем до армії. Коротко воєнна біографія письменника вкладається в таку довідку. Був курсантом другого Київського артучилища, брав участь в обороні Києва. У серпні 1942 року поранений. Після госпіталю закінчив Харківське училище протитанкової артилерії. Поривався знову на фронт – і незабаром уже воював у Брянських лісах.

У серпні 1942 р., тяжко поранений у груди, попав у фашистський полон. До лютого 1945 р. перебував у гітлерівських концтаборах, пройшов через тортури, через вигарти втеч і боротьби на ворожій території. На цей час, коли вже стільки важкого й складного випало на долю майбутнього письменника, йому самому був лише ... 21 рік.

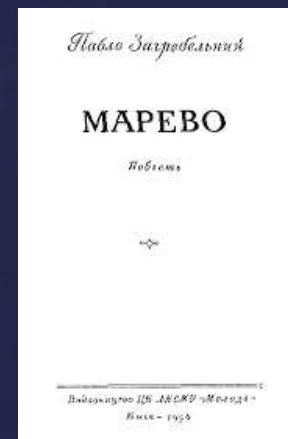

Корпус Дніпропетровського університету

З 1946р. навчається на філологічному факультеті Дніпропетровського університету.

По його закінченні (1951р.) -майже півтора десятиліття журналістської роботи в обласній Дніпропетровській газеті, в журналі «Вітчизна» в Києві, поєднуваної з письменницькою працею.

В другій половині 50-х років П. Загребельним видані збірки оповідань «Учитель» (1957), «Новели морського узбережжя» (1958), повісті «Марево», «Там, де співають жайворонки» (1956), «Долина довгих снів» (1957).

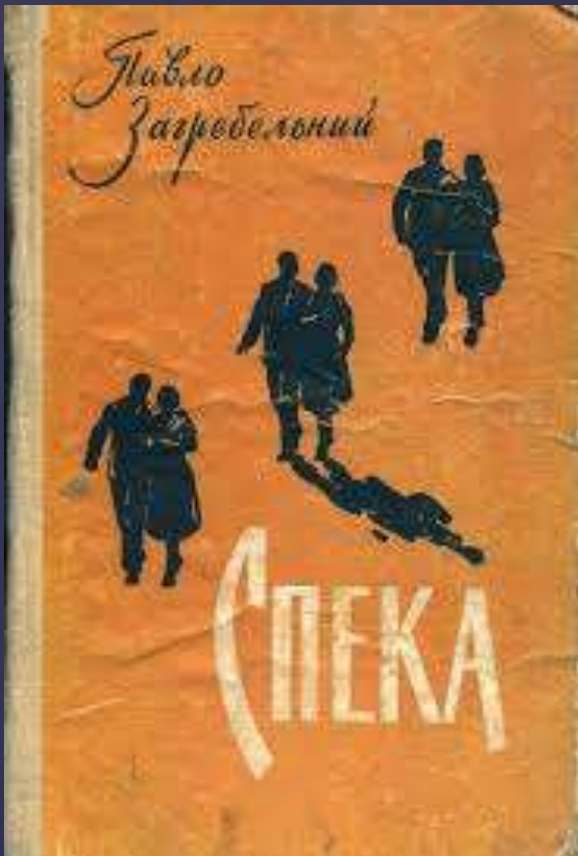

Серйозною заявкою на письменницьку зрілість стала «Дума про невмирущого» (1957), присвячена воїнському та людському подвигу молодого солдата, який загинув у фашистському концтаборі. Цьому творові сам автор дав підзаголовок «Історія недокінченого життя». Критика одразу ж відзначила, що повість написана на одному подиху.

Життєвий та емоційний матеріал, що послужив основою розповіді, був близький власному воєнному досвідові автора, і вже цим були зумовлені її кращі якості.

На тому ж ґрунті визріли і романи «Європа 45» (1959) та «Європа. Захід» (1961). У них події в післявоєнній Європі несподівано, можливо, і для самого автора, мали пригодницько-політичне осмислення. Письменник і надалі звертатиметься до детективного жанру. Свідчення тому – романи про прикордонників «Шепіт» (1966) та «Добрий диявол» (1967).

У творчому доробку митця «Спека» була першою повістю про робітництво. Вдавшись до невимушеної розповіді, жвавих, часто гумористично збарвлених діалогів, письменник зобразив металургів-сталеварів, їхні виробничі клопоти, інтимне життя. Тут, культові вождя й уявленням про людину-гвинтика протиставлено людину – особу, індивідуальність. Цим твором, можна вважати, завершувався етап «первісного» нагромадження прозаїком свого «творчого капіталу».

У 1961 – 1963 рр. П. Загребельний –
головний редактор газети
«Літературна Україна».

Він у вирі тогочасного літературно-мистецького життя, активно
підтримує молодих поетів- «шістдесятників».

Пише багато літературно-
критичних статей, передмов,
рецензій.

З-під його пера з'являються
нові твори, присвячені
актуальним морально-етичним
проблемам, які розглядаються
крізь долі людей, їхні
стосунки, внутрішні колізії
розвитку характерів.

Протягом 60 — 70-х років письменник створив більшу частину своїх романів.

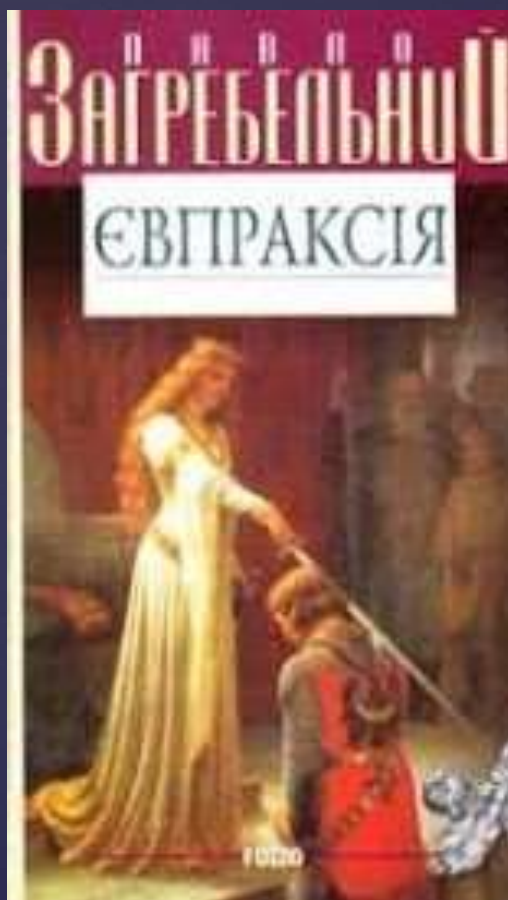
«Диво», «Первоміст» і «Смерть у Києві» – триптих про Київську Русь. Літературознавці мають рацію, коли називають «Диво» першою його частиною, найкращою, найсильнішою, експериментальною.

П. Загребельний так прокоментував свій творчий задум:

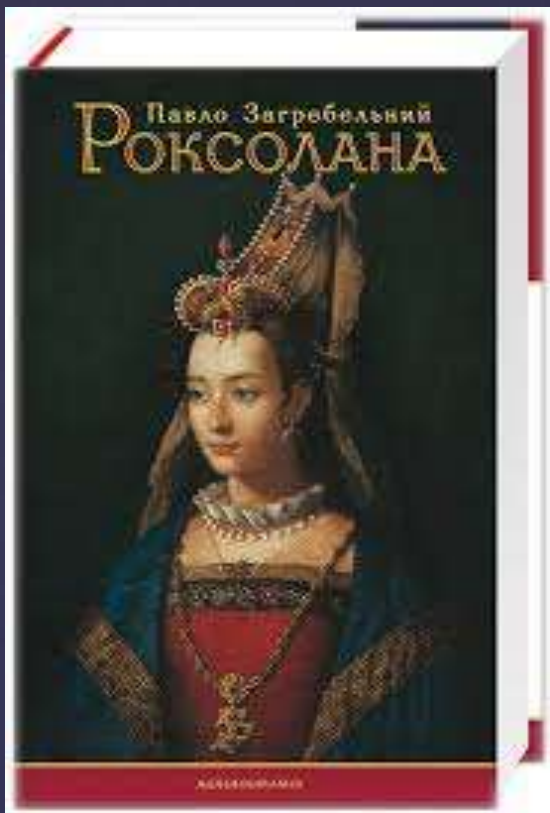

«Мені хотілося не просто показати часи Ярослава Мудрого, не просто зробити спробу реконструкції епохи, не просто відтворити процес будівництва Софійського собору аж до вигадування автора сеї великої споруди... Йшлося про більше. Хотілося показати нерозривність часів, показати, що великий культурний спадок, полишений нам історією, існує не самодостатньо, а входить у наше життя щоденно, впливає на смаки наші й почування, формує в нас відчуття краси і величі. Ми ж платимо своїм далеким предкам тим, що ставимося до їхнього спадку з належною шанобою, оберігаємо і захищаємо його».

Жінка в українській історії... Звісно ж, багата подіями, трагічно-романтичними фактами українська історія мала цікавий документальний матеріал для художнього осмислення постаті української жінки.

Трагічна і багато в чому повчальна історія життя онуки Ярослава Мудрого княжни Євпраксії, про яку чимало, але суперечливо розповіли П. Загребельному історичні документи, лягла в художній портрет цієї жінки – роман «Євпраксія». Письменник занурюється у складний внутрішній світ героїні, намагається найпереконливіше передати його, водночас вимальовує її психологічний портрет на тлі широкого історичного контексту доби.

Те саме стосується і героїні роману «Роксолана», легендарної Насті Лісовської з Рогатина, якій судилося стати улюбленою дружиною турецького султана Сулеймана і упродовж майже сорока років «потрясати безмежну Османську імперію і всю Європу».

«Роксолана» – роман історико-психологічний. П. Загребельного передусім цікавить, як і чому Роксолана, котра, здається, не зробила нічого виняткового чи видатного в історії, «не загубилася і не згубилася в вік титанів» епохи Відродження. Вона зуміла відстояти свою людську й жіночу гідність у суспільстві, де зробити це було практично неможливо.

Боротьбу Роксолани і Євпраксії живила пам'ять про рідну землю, вона була тим «порогом», який уберег їхні особистості, не дав їм бути поглинутими чужорідним оточенням.

Два начала – народне й особистісне, дві сфери – історію і психологію, два крила – людини-державця, творця подій і людини з усім своїм неповторним, сокровеним індивідуальним світом П. Загребельний поєднав в історичному романі «Я, Богдан», що має підзаголовок «Сповідь у славі». Твір має оригінальну, незвичну форму. Це – роман-монолог, у якому головний герой не просто розповідає сам про себе, а мовби оголює перед нами свою душу, не приховує жодних її суперечностей, протиріч, слабкостей. Богдан Хмельницький, позбавлений тут традиційного ореолу великого гетьмана, можновладця, державотворця, постає живою людиною, яка переходить на довгій життєвій ниві різні повороти, мусить витримувати різні випробування долі.

У 1979-1986 П. Загребельний очолював Спільку письменників України. А в 2004 році йому присудили звання Героя України за самовіддане служіння Україні, багаторічну плідну діяльність. Члени сім'ї Загребельного говорили, що письменника вдома майже не бачили, багато свого часу він присвятив роботі, так що звання Героя України зовсім не дивне.

Павло Архипович був дуже освіченою людиною. Знав історію, світову літературу, добре орієнтувався у різних галузях науки.

Любив читати, міг декламувати на пам'ять безліч цитат. Вільно знав сім мов, вони були робочими. Багатьма іншими міг читати зі словником.

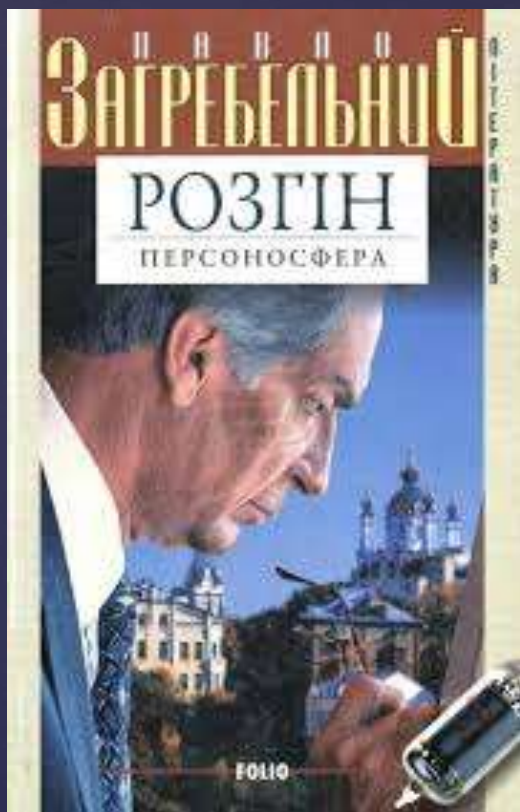
Емоційний, не байдужий до оточуючих, гострий на слово. Був людиною обдарованою та різнобічною.

Протягом сімдесятих років П. Загребельний, працюючи над історичними романами, водночас не лишив і сучасних тем.

Наслідком його художнього освоєння сучасності стали три романи з робітничого життя про молодого трубопрокатника Дмитра Череду «З погляду вічності», «Переходимо до любові», «Намилена трава».

Предметом зображення у романі «Розгін» виступають учені, наука, НТР.

Змальований образ академіка-кібернетика Петра Карналя – це активна особистість. Із цим персонажем пов'язані найважливіші морально-етичні проблеми, порушені автором. Це, насамперед, - проблема протиставлення талановитості, наукової одержимості, чесності, порядності, пересічності, кар'єризму, пристосуванству, які фокусуються в образі заступника директора Інституту кібернетики Кучмієнка. Постійно у творі відчувається «подих» автора, який через роздуми героя, його самозаглибленість, самоаналіз передає і власні судження, свою оцінну характеристику довколишньої дійсності та сучасної людини в цій непростій дійсності.

«Хай поряд з літературою факту розвивається також література художнього вимислу, художньої уяви – адже вона виборола це право за дві з половиною тисячі років писемної цивілізації», -

вказав П. Загребельний, ніби упереджуючи появу свого власного, заснованого на бурхливій фантазії, примхливій грі уяви, прикметного артистизмом вільної, розкутої й щедро гумористичної оповіді роману **«Левине серце»**. Це твір оригінальний, не схожий на жоден з інших творів прозаїка. І саме він, до речі, так виразно підкреслив ідейно-естетичну, етично-моральну, стильову єдність і цілісність прози П. Загребельного з її вірою в невичерпні можливості і самотність людської особистості, пафосом викриття духовної «усередненості», іронією, прагненням безпосереднього контакту з читачем.

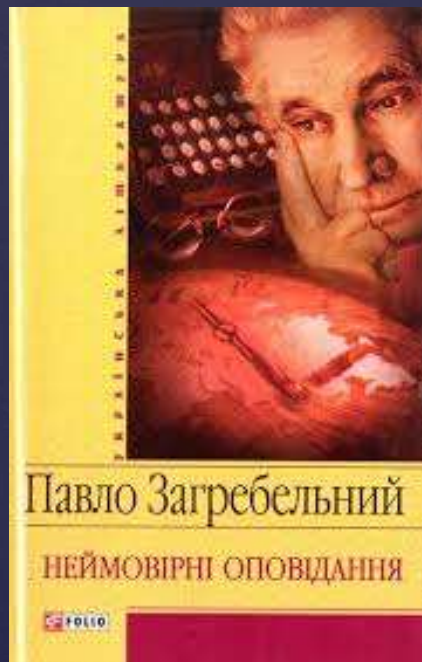
Роман «Вигнання з раю» став продовженням «Левиного серця», що засвідчило про тривкий інтерес автора до «химерної» прози.

У ньому, а також у романі «Південний комфорт» письменник виступив проти негативних явищ, з якими суспільство повело активну боротьбу уже в час перебудови.

Твори П. Загребельного кінця 80-х – початку 90-х років
минулого століття повісті

«Неймовірні оповідання», «В-ван», «Безслідний Лукас», «Гола душа»
вирізняються назагал значно похмурішим, менш оптимістичним
поглядом на світ, на саму людську істоту.

Письменник не пом'якшує висновків, не приглушує різкості, коли
йдеться про зображення аморального, аномального, відворотного.

Павло Загребельний належить до числа тих,
чия творчість залишається актуальною навіть сьогодні.
Гуманіста й мислителя читають і зараз, шукаючи в його творах
життєвої мудрості та насаги для подолання труднощів.

Всі таємниці свої письменник занотовував у своєму щоденнику.
Але прочитати його можна буде лише через 20 років (у 2029 р.) після
смерті автора, бо так вирішили його дружина і син на прохання
Павла Архиповича.

Останні роки свого життя Павло Загребельний жив на своїй дачі у Кончі-Озерній під Києвом. Він був важко хворий на туберкульоз, тому практично не вставав і майже не говорив.

У 2009 році, у віці 84 років помер. Павло Архипович залишив по собі не тільки велику кількість чудових творів, але й прекрасну бібліотеку.

Павло Архипович Загребельний – письменник універсальний.
У його творчому доробку 20 романів, кілька повістей, публіцистичні та
літературно-критичні статті, есе, п'єси, кіносценарії.
Крім романів та повістей, лишив ще й власну філософію життя:

”Треба жити страстями.

*Ні, не отими, що в священних книгах у
нас описані. А страстями оцими, які
нас ведуть по життю.*

Жити кожною миттю цього життя.

Життя прекрасне.

*Світ прекрасний. І нам щастя дано
бути в цьому світі. От просто бути в
цьому світі – і більше нічого”.*